

FIFTY ONE

BY ACCIDENT

**Archief van Marcel De Baer
Gecureerd door Erik Bulckens**

11/02/2023 - 08/04/2023

Gallery FIFTY ONE TOO
Zirkstraat 20 - 2000 Antwerp
+32 (0)3 289 84 58
www.gallery51.com

Contact: info@gallery51.com

Tentoonstelling: 14 februari - 8 april 2023

Dit voorjaar neemt By Accident de ruimte van FIFTY ONE TOO over met de eerste tentoonstelling van het archief van Marcel De Baer (Geraardsbergen, 1922-2014). Van 1961 tot 1980 was De Baer verkeersdeskundige voor het parket van het arrondissement Oudenaarde. In die hoedanigheid kwam hij bij elk zwaar verkeersongeval ter plaatse om aan de hand van foto's, opmetingen en technische tekeningen verslag te maken van wat er gebeurd was. Zijn foto's bezitten, ondanks hun macaber thema en het feit dat ze gemaakt werden voor strikt utilitaire doeleinden, een fascinerende, accidentele schoonheid. Een selectie wordt nu voor het eerst samengebracht in een tentoonstelling gecureerd door De Baer's kleinzoon, visueel kunstenaar Erik Bulckens, die zich sinds kort inzet voor de inventarisatie en het onder de aandacht brengen van dit bijzonder archief.

Aangezien De Baer van elk dossier voor het gerecht telkens een kopie bijhield voor eigen archief, konden deze tot nu bewaard blijven. In totaal circa 4.000 verslagen en een tienduizendtal beelden - zowel prints als negatieven - werden na De Baer's overlijden door Bulckens teruggevonden op de zolder van zijn grootouders, meteen zijn aandacht trekkend omwille van de visuele esthetiek. Het zijn de vintage prints - thuis ontwikkeld door De Baer's dochter - die deel uitmaken van deze tentoonstelling. Deze foto's van o.a. remsporen, kalklijnen, autowrakken, deuken en zelfs bloedspatten waarop De Baer pijlen, cijfers en aantekeningen toevoegde die corresponderen met beschrijvingen in de dossiers, geven een inzicht in hoe hij accidenten analyseerde en reconstrueerde. Aangezien de meeste ongelukken vaak in de vroege uren plaatsvonden, zijn er op de foto's weinig mensen te zien. In bevreemdend verstilde beelden lijkt het metaal er haast vredig bij te liggen, de ochtendmist bijdragend aan de film noir sfeer die de foto's uitstralen. Op andere beelden zien we wel menselijke aanwezigheid in de vorm van groepjes omstaanders, of politie-agenten die op surrealistische wijze re-enactments uitvoeren. Deze laatsten zorgen, ongewild, voor enige comic relief.

Deze beelden kunnen beschouwd worden als tijdsdocumenten - o.a. getuigend van een verkeersveiligheid in kinderschoenen - maar bezitten bovenal een opmerkelijke schoonheid. Deze is niet enkel te wijten aan de nostalgische sfeer, de esthetiek van de oude wagens (vaak een Volkswagen Beetle), en de sculpturale kwaliteiten van de autowrakken, maar ook aan de inbreng van de fotograaf. Hoewel technisch zeer goed geschoold, had De Baer geen artistieke achtergrond of ambitie. Voor hem waren zijn foto's puur informatief, genomen in functie van het onderzoek. Deze beweegreden lijkt echter niet te stroken met zijn doordachte belichting, framing, compositie en oog voor detail. Hij kon de beschadigde voertuigen vastleggen in een snapshot, maar nam in plaats daarvan de tijd om op zoek te gaan naar het perfecte kader waarin ook ogenschijnlijk onbelangrijke informatie zoals de omgeving of een menigte toeschouwers vervat zat. Was het De Baer's formele beheersing van het medium dat onbewust artistieke beelden opleverde, of was er meer aan de hand? Het is het mysterie van deze man die zijn job steeds nauwgezet en plichtsgetrouw uitvoerde en nooit zonder pak en hoed het huis verliet, ook niet wanneer hij midden in de nacht werd opgeroepen.

Deze sfeervolle, aangrijpende, melancholische en soms grappige foto's roepen onder andere associaties op met Weegee's bekende misdaadfoto's uit de jaren 1930-40 (al bezitten deze een veel hogere schokfactor) of Andy Warhol's 'The Death and Disaster Series' uit 1962-63 waarin hij door het steeds herhalen van o.a. persbeelden van auto ongelukken stil stond bij hoe het wijd publiceren van dit soort van gruwelijke beelden lezers immuun maakt voor hun impact. De Baer's foto's kunnen echter nog het best vergeleken worden met die van politie-fotograaf Arnold Odermatt (1925-2021) die tussen 1948 en 1993 auto accidenten fotografeerde in het Zwitserse canton Nidwalden. Odermatt's foto's bezitten dezelfde vakkundige precisie en overstijgen eveneens het louter beschrijven van de feiten. Hoewel Odermatt duidelijk meer handelde vanuit esthetische overwegingen - naast de beelden die hij maakte voor het politieverlag nam hij ook telkens bijkomende, meer zorgvuldig samengestelde foto's voor eigen gebruik - roept ook dit archief de vraag op of een foto als artistiek kan worden beschouwd ongeacht diens initiële, utilitaire bedoeling.

Marcel De Baer (de man met de hoed in het midden) aan het werk, gefotografeerd door zijn dochter.